

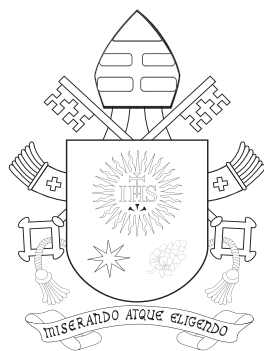

PAPÉŽ FRANTIŠEK
& XVI. ŘÁDNÉ VŠEOBECNÉ SHROMÁŽDĚNÍ
SYNODY BISKUPŮ

ZA CÍRKEV SYNODÁLNÍ: SPOLEČENSTVÍ, SPOLUÚČAST, POSLÁNÍ

Závěrečný dokument

ZA CÍRKEV SYNODÁLNÍ

PAPEŽ FRANTIŠEK
& XVI. ŘÁDNÉ VŠEOBECNÉ
SHROMÁŽDĚNÍ SYNODY BISKUPŮ

ZA CÍRKEV SYNODÁLNÍ:
SPOLEČENSTVÍ,
SPOLUÚČAST, POSLÁNÍ

Závěrečný dokument

K A R M E L I T Á N S K É N A K L A D A T E L S T V Í

KATALOGIZACE V KNIZE – NÁRODNÍ KNIHOVNA ČR

Katolická církev. Papež (2013- : František)

[Per una Chiesa sinodale: comunione, partecipazione, missione. Česky]

Za církev synodální: společenství, spoluúčast, poslání : závěrečný dokument /

papež František & XVI. řádné všeobecné shromáždění synody biskupů ; z italského originálu ... Per una Chiesa sinodale: comunione, partecipazione, missione ... přeložil Josef Mikulášek. – V Praze : Karmelitánské nakladatelství, 2025. – 135 stran. – (Dokumenty)

Vydalo Karmelitánské nakladatelství ve společnosti KatMedia, s.r.o.. –

Obsahuje bibliografické odkazy a rejstříky

ISBN 978-80-7566-629-1 (brožováno)

* 27-72-144-732.3 * 27-732.3/.4 * 271.4/273.2 * 27-46 * 27-733 * 27-72-77 * 272-1/-9 *
165-028.82 * 27-283/-285 * (093)

– Katolická církev. Synodus Episcoporum. Coetus Generalis Ordinarius
(16. : 2021-2024 : Vatikán)

– 2021-2024

– 2024

– synodalita

– synody – 2021-2030

– katolické církve – 21. století

– pastorec – 21. století

– služby v církvi – 21. století

– organizace a struktura církve – 21. století

– učení katolické církve – 21. století

– nové paradigma – 21. století

– církevní dokumenty – 2021-2030

– dokumenty

27 – Křesťanství. Křesťanská církev všeobecně. Eklesilogie [5]

Církevní schválení předsedy České biskupské konference,
arcibiskupa Jana Graubnera pro vydání českého překladu
Závěrečného dokumentu Synody biskupů, č. j. 150/2025
ze dne 19. března 2025

© Libreria Editrice Vaticana, Città del Vaticano, 2024

Translation © Česká biskupská konference

Czech edition © KatMedia, s. r. o., 2025

*Veškerá práva původního nakladatele (Libreria Editrice Vaticana)
jsou vyhrazena. Bez jeho písemného souhlasu nesmí nikdo tento dokument
dále šířit ani překládat.*

*Automatizovaná analýza textů nebo dat ve smyslu čl. 4
směrnice 2019/790/EU je bez souhlasu nositele práv zakázána.*

ISBN 978-80-7566-629-1

OBSAH

Zkratky / 7

Doprovodná nota Svatého otce Františka / 11

Úvod / 15

I. Srdce synodality – Duchem Svatým povolání ke konverzi / 23

Církev Božího lidu, svátost jednoty / 24

Svátostné kořeny Božího lidu / 27

Význam a dimenze synodality / 31

Jednota jako harmonie / 35

Synodální spiritualita / 39

Synodalita jako proroctví pro dnešní svět / 41

II. Společně na jedné lodi – Konverze vztahů / 43

Nová podoba vztahů / 43

Pluralita kontextů / 46

Charismata, povolání a služby pro poslání církve / 48

Služebné kněžství ve službě harmonii / 55

Služba biskupa: sjednocovat dary Ducha / 56

Ve společenství s biskupem: kněží a jáhni / 57

Spolupráce nositelů služebného kněžství v synodální církvi / 59

Společně v poslání církve / 60

III. „Hodte síť“ – Konverze procesů / 64

Církevní rozlišování ve službě poslání / 65

Struktura rozhodovacích procesů / 69

Transparentnost, vykazatelnost, vyhodnocení / 73

Synodalita a orgány spoluúčasti / 77

IV. Bohatý úlovek – Konverze vazeb / 81

Poutníci s pevnými kořeny / 81

Výměna darů / 87

Vazby jednoty: biskupské konference a církevní shromáždění / 90

Služba římského biskupa / 93

V. „Tak i já posílám vás“ – Formace Božího lidu, učedníků-misionářů / 100

Závěr – Hostina pro všechny národy / 108

Přílohy / 111

Úvodní proslov papeže Františka

na 1. generální kongregaci (2. října 2024) / 113

Závěrečný proslov papeže Františka

na 17. generální kongregaci (26. října 2024) / 121

Poznámky / 126

Rejstřík jmenný / 133

Rejstřík biblických odkazů / 134

ZKRATKY

- AA** – Druhý vatikánský koncil, Dekret *Apostolicam actuositatem* o apoštolátu laiků (18. listopadu 1965) [*Dokumenty II. vatikánského koncilu*, Kostelní Vydří, Karmelitánské nakladatelství 2002, s. 379–414]
- AG** – Druhý vatikánský koncil, Dekret *Ad gentes* o misijní činnosti církve (7. prosince 1965) [*Dokumenty II. vatikánského koncilu*, Kostelní Vydří, Karmelitánské nakladatelství 2002, s. 459–508]
- AL** – Papež František, Apoštolská exhortace *Amoris laetitia* o lásce v rodině (19. března 2016) [česky: Praha, Paulínky 2023]
- KKC** – *Katechismus katolické církve* (editio typica, 15. srpna 1997) [česky: Kostelní Vydří, Karmelitánské nakladatelství 2001]
- CCEO** – *Codex canonum Ecclesiarum Orientalium* (18. října 1990)
- ChD** – Druhý vatikánský koncil, Dekret *Christus Dominus* o pastýřské službě biskupů v církvi (28. října 1965) [*Dokumenty II. vatikánského koncilu*, Kostelní Vydří, Karmelitánské nakladatelství 2002, s. 267–298]
- CIC** – *Codex iuris canonici* (25. ledna 1983) [česky: *Kodex kanonického práva*, Praha, Zvon 1994]
- MTK-Synodalita** Mezinárodní teologická komise, *Synodalita v životě a poslání církve* (2. března 2018) [česky: Praha, Karmelitánské nakladatelství 2021]
- CV** – Benedikt XVI., Encyklika *Caritas in veritate* o integrálním lidském rozvoji v lásce a v pravdě (29. června 2009) [česky: Praha, Karmelitánské nakladatelství 2009]

- DD** – Papež František, Apoštolský list *Desiderio desideravi* o liturgické formaci Božího lidu (29. června 2022) [česky: www.liturgie.cz/shared/clanky/102/2022_ppF_Desiderio-desideravi_CZ.pdf]
- DN** – Papež František, Encyklika *Dilexit nos* o lidské a božské lásce Srdce Ježíše Krista (24. října 2024) [česky: Praha, Karmelitánské nakladatelství 2025]
- DKE** – XVI. Řádné všeobecné shromáždění Synody biskupů, Pracovní dokument pro kontinentální etapu (27. října 2022) [česky: cbk.cirkev.cz/public/media/files/23/source/orig/22767_221006-synoda-pracovni-dokument-pro-kontinentalni-synodu-o-synodalite-cz-kor.pdf]
- DV** – Druhý vatikánský koncil, Věřoučná konstituce *Dei Verbum* o Božím zjevení (18. listopadu 1965) [*Dokumenty II. vatikánského koncilu*, Kostelní Vydří, Karmelitánské nakladatelství 2002, s. 101–124]
- EC** – Papež František, Apoštolská konstituce *Episcopalis communio* (15. září 2018) [česky: cbk.blob.core.windows.net/cms/ContentItems/294_00294/acta-2020-finalweb.pdf]
- EG** – Papež František, Apoštolská exhortace *Evangelii gaudium* o hlásání evangelia v současném světě (24. listopadu 2013) [česky: Praha, Paulínky 2018]
- EN** – Sv. Pavel VI., Apoštolská exhortace *Evangelii nuntiandi* (8. prosince 1975) [česky: Praha, Zvon 1990]
- FT** – Papež František, Encyklika *Fratelli tutti* o bratrství a sociálním přátelství (3. října 2020) [česky: Praha, Karmelitánské nakladatelství 2021]
- GS** – Druhý vatikánský koncil, Pastorální konstituce *Gaudium et spes* o církvi v dnešním světě (7. prosince 1965) [*Dokumenty II. vatikánského koncilu*, Kostelní Vydří, Karmelitánské nakladatelství 2002, s. 173–266]
- LG** – Druhý vatikánský koncil, Věřoučná konstituce *Lumen gentium* o církvi (21. listopadu 1964) [*Dokumenty II. vatikánského koncilu*, Kostelní Vydří, Karmelitánské nakladatelství 2002, s. 29–100]

- LS** – Papež František, Encyklika *Laudato si'* o péči o společný domov (24. května 2015) [česky: Praha, Paulínky 2015]
- MC** – Sv. Pavel VI., Apoštolská exhortace *Marialis cultus* (2. února 1974) [česky in: *O mariánské úctě*, Řím, Křesťanská akademie 1977]
- NMI** – Sv. Jan Pavel II., Apoštolský list *Novo millennio ineunte* (6. ledna 2001) [česky in: Praha, Sekretariát České biskupské konference 2001]
- PE** – Papež František, Apoštolská konstituce *Praedicate Evangelium* o Římské kúrii a její službě církvi ve světě (19. března 2022) [česky in: ACTA ČBK 2022/17, s. 33–115; cbk.cirkev.cz/public/media/files/23/source/orig/22074_221222-acta-2022-final-web.pdf]
- SC** – Druhý vatikánský koncil, Konstituce *Sacrosanctum Concilium* o posvátné liturgii (4. prosince 1963) [*Dokumenty II. vatikánského koncilu*, Kostelní Vydří, Karmelitánské nakladatelství 2002, s. 125–172]
- SRS** – Sv. Jan Pavel II., Encyklika *Sollicitudo rei socialis* o starosti církve o sociální otázky (30. prosince 1987) [česky in: Praha, Zvon 1996]
- UR** – Druhý vatikánský koncil, Dekret *Unitatis redintegratio* o ekumenismu (21. listopadu 1964) [*Dokumenty II. vatikánského koncilu*, Kostelní Vydří, Karmelitánské nakladatelství 2002, s. 433–458]
- UUS** – Sv. Jan Pavel II., Encyklika *Ut unum sint* o ekumenickém úsilí (25. května 1995) [česky: Praha, Zvon 1995]

DOPROVODNÁ NÓTA SVATÉHO OTCE FRANTIŠKA

Na cestě synodálního putování, které jsem zahájil v říjnu 2021, jsme v jeho jednotlivých etapách naslouchali tomu, co Duch Svatý v této době říká církvím.

Závěrečný dokument XVI. řádného všeobecného shromáždění Synody biskupů shromažďuje plody této cesty, která se vyznačovala nasloucháním Božímu lidu a rozlišováním ze strany pastýřů. Celá církev se nechala osvěcovat Duchem Svatým a byla přizvána k tomu, aby znovu zkoumala vlastní zkušenost a vytyčila kroky, jež je třeba učinit, aby žila společenství, uskutečňovala účast a podporovala poslání, které jí svěřil Ježíš Kristus. Synodální putování, započaté v místních církvích, procházelo národní a kontinentální fází a vedlo ke slavení shromáždění Synody biskupů ve dvou zasedáních, v říjnu 2023 a v říjnu 2024. Nyní toto putování pokračuje v místních církvích a společenstvích místních církví a čerpá ze *Závěrečného dokumentu*, který byl 26. října ve všech jeho částech odsouhlasen a schválen tímto shromážděním. Také já jsem jej schválil a svým podpisem jsem nařídil jeho zveřejnění, čímž jsem se připojil k „my“ synodálního shromáždění, které se *Závěrečným dokumentem* obrací na svatý věrný Boží lid.

Uznávám hodnotu společného synodálního putování a předávám nyní celé církvi pokyny obsažené v *Závěrečném dokumentu* jako navrácení Božímu lidu toho, co během

těchto let dozrálo díky naslouchání a rozlišování, a jako spolehlivou orientaci pro život a poslání církve.

Závěrečný dokument je součástí řádného učitelského úřadu Petrova nástupce¹ a žádám, aby byl takto přijat. Je formou výkonu autentického učení římského biskupa a obsahuje některé nové rysy, ve skutečnosti ale odpovídá tomu, na co jsem měl možnost upozornit 17. října 2015, kdy jsem uvedl, že synodalita je adekvátním interpretačním rámcem pro chápání hierarchické služby.

Při schvalování dokumentu, 26. října, jsem uvedl, že „není striktně normativní“ a že „jeho aplikace bude vyžadovat mnoho upřesnění“. Neznamená to však, že od nynějška nezavazuje místní církve, aby činily rozhodnutí v souladu s tím, co je v něm uvedeno. Místní církve a společenství těchto církví jsou nyní vybízeny, aby v různých kontextech uskutečňovaly pokyny obsažené v dokumentu, a to prostřednictvím procesů rozlišování a rozhodování, které předpokládá právo a samotný tento dokument. V *Závěrečném proslovu* jsem také dodal, že „je zapotřebí času, aby se dospělo k rozhodnutím, která se budou týkat celé církve“. To platí zejména pro témata svěřená deseti studijním skupinám, jejichž počet možná bude třeba rozšířit vzhledem k přípravě nezbytných rozhodnutí. Uzavření XVI. řádného všeobecného shromáždění Synody biskupů není koncem synodálního procesu.

S pevným přesvědčením zde opakuji to, co jsem naznačil na konci členitého synodálního putování, jež vedlo k promulgaci *Amoris laetitia* (19. března 2016): „Ne všechny věroučné, morální nebo pastorační diskuse musejí být vyřešeny zásahem učitelského úřadu církve. V církvi je přirozeně nezbytná jednota nauky a praxe, ale to nebrání, aby

existovaly různé způsoby interpretace některých hledisek nauky nebo některých důsledků z ní plynoucích. Tak tomu bude až do doby, kdy nás Duch dovede k plnosti pravdy (srov. Jan 16,13), to znamená, kdy nás dokonale uvede do Kristova tajemství a my budeme moci vidět všechno jeho pohledem. Kromě toho je možno v každé zemi nebo oblasti hledat řešení, která lépe odpovídají její kultuře a která jsou pozorná k místním tradicím a potřebám.“²

Závěrečný dokument obsahuje ukazatele, které lze s ohledem na jeho základní principy již nyní realizovat v místních církvích a ve společenství církví, s přihlédnutím k různým kontextům, k tomu, co se již podařilo vykonat a co je ještě třeba vykonat, aby se stále lépe poznával a rozvíjel styl vlastní synodální misijní církvi.

V mnoha případech se jedná o efektivní provádění toho, co je již stanoveno současným kanonickým právem, a to jak latinským, tak východním. V jiných případech bude možné na základě synodálního rozlišování a v rámci možností naznačených v *Závěrečném dokumentu* přistoupit ke kreativní realizaci nových forem služby církve a její misijní činnosti, k experimentování a vyhodnocování či ověřování takto získaných zkušeností. Ve zprávě předkládané pro návštěvu *ad limina* bude každý biskup svědomitě informovat o tom, jaká rozhodnutí byla učiněna v jemu svěřené místní církvi s ohledem na to, co *Závěrečný dokument* uvádí, s jakými obtížemi se setkal a jaké jsou dosažené výsledky.

Úkol doprovázet „prováděcí fázi“ synodálního putování na základě pokynů *Závěrečného dokumentu* je svěřen Generálnímu sekretariátu synody spolu s jednotlivými dikasterii Římské kurie.³

Synodální putování katolické církve, které je vedeno také touhou pokračovat na cestě k plné a viditelné jednotě křesťanů, „potřebuje, aby slova, která sdílíme, byla doprovázena činy“.⁴ Kéž Duch Svatý, dar Zmrtvýchvstalého, podporuje a vede celou církev na této cestě. Kéž on, který je harmonií, nadále omlazuje církev silou evangelia, obnovuje ji a vede k dokonalému sjednocení s jejím Ženichem.⁵ Neboť Duch a nevěsta říkají Pánu Ježíši: „Přijď“ (srov. Zj 22,17).

*Ve Vatikánu dne 24. listopadu 2024,
o Slavnosti Ježíše Krista Krále*

FRANTIŠEK

ÚVOD⁶

Stanul mezi nimi a řekl: „Pokoj vám!“ Po těch slovech jim ukázal ruce a bok. Když učedníci viděli Pána, zaradovali se. (Jan 20,19–20)

1. Každý nový krok v životě církve je návratem ke zdroji, obnovenou zkušeností setkání se Zmrtvýchvstalým, jež prožili učedníci ve večeradle navečer Velikonoční neděle. Stejně jako oni jsme se také my, účastníci tohoto synodálního shromáždění, cítili zahrnutí Jeho milostí a dotčení Jeho krásou. Skrze konverzaci v Duchu a naslouchání sobě navzájem jsme vnímali Jeho přítomnost uprostřed nás. Přítomnost toho, který darem Ducha Svatého nepřestává ve svém lidu vzbuzovat jednotu jako harmonii rozdílů.

2. Při rozjímání o Vzkříšeném si připomínáme, že jsme „byli pokřtěni v jeho smrt“ (Řím 6,3). Viděli jsme stopy jeho ran, proměněné novým životem, ale navždy vryté do jeho lidství. Tyto rány nadále krvácejí v tělech mnoha bratří a sester, i v důsledku našich vin. Náš pohled upřený na Pána nás nezaslepuje před tragédií dějin, ale spíše nám otevírá oči, abychom rozpoznali utrpení, jež nás obklopuje a námi proniká: tváře dětí terorizovaných válkou, pláč matek, zničené sny tolika mladých lidí, uprchlíky čelící strašlivým cestám, oběti klimatických změn a sociální

nespravedlnosti. Jejich utrpení mezi námi zaznívalo nejen prostřednictvím médií, ale také skrze hlasy mnoha lidí osobně vtažených do těchto tragických událostí spolu se svými rodinami a národy. V době konání tohoto našeho shromáždění pokračovalo mnoho, příliš mnoho válek způsobujících smrt a ničení, touhu po pomstě a ztrátu svědomí. Připojujeme se k opakovaným výzvám papeže Františka k míru, odsuzujeme logiku násilí, nenávisti a pomsty a zavazujeme se podporovat logiku dialogu, bratrství a smíření. Autentický a trvalý mír je možný a společně jej můžeme vytvořit. „Radost a naděje, smutek a úzkost lidí naší doby, zvláště chudých a všech, kteří nějak trpí,“⁷ byly opět radostí a smutkem nás všech, Kristových učedníků.

3. Od roku 2021, kdy nás Svatý otec pozval k tomuto synodálnímu putování, kráčíme po cestě, jejíž bohatství a plody víc a více objevujeme. Nasloucháme a pozorně zachycujeme v mnoha hlasech to, co „Duch praví církvím“ (Zj 2,7). Cesta začala rozsáhlou konzultací Božího lidu v našich diecézích a eparchiích. Pokračovala národní a kontinentální etapou, v kruhu dialogu, který Generální sekretariát synody neustále obnovuje prostřednictvím syntéz a pracovních dokumentů. Slavení XVI. řádného všeobecného shromáždění Synody biskupů ve dvou zasedáních nám nyní umožňuje předat Svatému otci a všem církvím svědectví o tom, co jsme prožili, a také plody našeho rozlišování k zažehnutí nového misijního zápalu církve. Tato cesta byla v každé její fázi vytyčována moudrostí „smyslu pro víru“ Božího lidu. Krok za krokem jsme pochopili, že v srdci *Synody 2021–2024. Za církev synodální: Společenství, spoluúčast, poslání* je povolání k radosti a obnově církve

v následování Pána, v nasazení se ve službě jejího poslání, v hledání způsobů, jak jí být věrnými v tomto povolání.

4. Toto povolání je založeno na společné křestní identitě, je zakořeněno v rozmanitosti kontextů, v nichž je církev přítomna, a nachází jednotu v jediném Otci, jediném Pánu a jediném Duchu. Jde o povolání pro všechny pokřtěné bez výjimky: „Celý Boží lid je subjektem zvěstování evangelia. Každý pokřtěný je do Božího lidu povolán proto, aby byl protagonistou misie, protože my všichni jsme misijní učedníci.“⁸ Synodální putování nás proto zaměřuje na plnou a viditelnou jednotu křesťanů, jak o tom svou přítomností svědčili delegáti ostatních křesťanských tradic. Jednota tiše dozrává uvnitř svaté církve Boží a stává se pro roctvím jednoty pro celý svět.

5. Celé synodální putování, vycházející z tradice církve, se odvíjelo ve světle koncilního učení. Druhý vatikánský koncil byl vskutku semenem zasetým na poli světa a církve. Každodenní život věřících, zkušenost církví v každém národě a kultuře, četná svědectví o svatosti a přemýšlení teologů byly půdou, z níž koncil vyklíčil a vyrostl. Synoda 2021–2024 pokračuje v čerpání energie z tohoto semene a v rozvíjení jeho potenciálu. Synodální putování tak uskutečňuje to, co koncil učil o církvi jako tajemství a Božím lidu povoláném ke svatosti prostřednictvím neustálé konverze, která vychází z naslouchání evangeliu. V tomto smyslu představuje následný akt recepce koncilu, prohlubuje jeho inspiraci a znovu oživuje jeho prorockou sílu pro dnešní svět.

6. Neskrýváme, že jsme osobně zakusili únavu, odpor ke změnám a pokušení nechat převážit své představy nad nasloucháním Božímu slovu a cvičením se v rozlišování. Milosrdenství Boha, nejněžnějšího Otce, nám však každé umožňuje očistit svá srdce a pokračovat v naší cestě. To jsme si uvědomili, když jsme druhé zasedání zahajovali kající vigilií, při níž jsme prosili o odpuštění svých hříchů, cítili zahanbení za tyto hříchy, a když jsme vznášeli své přímlyvy za oběti zla ve světě. Své hříchy jsme pojmenovali: hříchy proti míru, stvoření, domorodým národům, migrantům, dětem, ženám, chudým, proti naslouchání a společenství. Díky tomu jsme si uvědomili, že synodalita vyžaduje pokání a obrácení. Při slavení svátosti Božího milosrdenství zakoušíme, že jsme bezpodmínečně milováni: tvrdost našich srdcí je překonána a my se otevíráme společenství. Proto chceme být církví milosrdnou, schopnou sdílet se všemi odpuštění a smíření přicházející od Boha: ryzí milost, již nejsme vlastníky, ale pouze svědky.

7. Ze synodálního putování, které začalo v roce 2021, jsme již viděli první plody. Ty nejprostší, ale nejcennější dozrávají v životě rodin, farností, sdružení a hnutí, malých křesťanských společenství, škol a řeholních komunit, kde roste praxe konverzace v Duchu, komunitní rozlišování, sdílení darů povolání a spoluodpovědnost v misii. Setkání „Faráři pro synodu“ (Sacrofano, Řím: 28. dubna – 2. května 2024) umožnilo ocenit tyto bohaté zkušenosti a znovu se vydat na cestu. Jsme vděční a rádi za hlas tolika společenství a věřících, kteří prožívají církev jako místo přijetí, naděje a radosti.

8. První zasedání tohoto shromáždění přineslo další ovoce. *Souhrnná zpráva* upozornila na řadu otázek, které mají velký význam pro život církve a které Svätý otec na závěr mezinárodní konzultace svěřil studijním skupinám složeným z pastýřů a odborníků ze všech kontinentů, kteří jsou povoláni k práci synodální metodou. Oblasti života a poslání církve, které již začaly tyto skupiny zkoumat, jsou následující:

1. Některé aspekty vztahů mezi východními katolickými církvemi a latinskou církví.
2. Naslouchání volání chudých a planety Země.
3. Misie v digitálním prostředí.
4. Revize *Ratio Fundamentalis Institutionis Sacerdotalis* z hlediska misijní synodality.
5. Některé teologické a kanonické otázky týkající se specifických forem služby.
6. Revize dokumentů upravujících vztahy mezi biskupy, řeholníky a řeholnicemi a církevními společenstvími v synodální a misijní perspektivě.
7. Některé aspekty postavení a služby biskupa (zejména kritéria výběru kandidátů na biskupský úřad, soudní funkce biskupa, povaha a průběh návštěv *ad limina apostolorum*) v synodální misijní perspektivě.
8. Role papežských nunciů v synodální misijní perspektivě.
9. Teologická kritéria a synodální metodologie pro společné rozlišování sporných doktrinárních, pastoračních a etických otázek.
10. Přijetí plodů ekumenismu v Božím lidu.

K těmto skupinám se připojuje Komise pro kanonické právo, která po dohodě s Dikasteriem pro legislativní texty slouží potřebné inovaci v církevní legislativě, a také rozlišování svěřené shromáždění biskupských konferencí Afriky a Madagaskaru ohledně pastoračního doprovázení lidí v polygamních manželstvích. Práce těchto skupin a komisí zahájila prováděcí fázi, obohatila druhé zasedání Synody a pomůže Svatému otci v jeho pastoračních a řídicích rozhodnutích.

9. Synodální proces nekončí uzavřením současného shromáždění Synody biskupů, ale zahrnuje prováděcí fázi. Jako členové tohoto shromáždění cítíme, že je naším úkolem zapojit se do realizace synodality jako její misionáři, a to ve společenstvích, z nichž pocházíme. Žádáme všechny místní církve, aby pokračovaly ve svém každodenním životě s užitím synodální metody konzultací a rozlišování a aby nacházely konkrétní způsoby a cesty formace, které povedou ke hmatatelné synodální konverzi na různých rovinách církve (farnosti, instituty zasvěceného života a společnosti apoštolského života, laická hnutí, diecéze, biskupské konference, společenství místních církví atd.). Mělo by se také počítat se zhodnocením pokroku dosaženého v oblasti synodality a účasti všech pokřtěných na životě církve. Navrhujeme, aby biskupské konference a synody církví *sui iuris* vyčlenily lidi a prostředky, aby doprovázeli cestu růstu synodální církve v jejím poslání a udržovali kontakt s Generálním sekretariátem Synody biskupů.⁹ Generální sekretariát synody žádáme, aby nadále bděl nad synodální kvalitou pracovní metody výše zmíněných studijních skupin.